

Maijun palsta

Maailman Terveysjärjestön, WHO:n, sivuilla määritellään poikkeava pituus toimintarajoitteeksi.

Se tarkoittaa, että pituudeltaan poikkeavan kokoinen henkilö on toimintarajoitteinen omassa ympäristössään. Sama määritelmä on vammaisuudella, vaikka vielä näihin asti vammaisuus on useimmiten määritelty lääketieteellisellä perusteella. Ollaan menossa siihen suuntaan, että näkökulma vammaisuudesta muuttuu lääketieteellisestä mallista sosiaaliin. Viimeistään silloin me ääripuitset, erikoiskokoiset tulemme mahdumaan vammaislain piiriin.

Lukuisat poikkeavasta pituudestamme johtuvat ongelmat - jalankoko mukaan luettuna - ovat siis toimintarajoitteita. Väärälestissä ja liian pienissä kengissä kipeytyneitä jalkoja, sinistyneitä varpaita ja kynsiä, kynsien poistoa ja sairaslomaa

juuri löytyneestä työpaikasta on kauhisteltu tällä palstalla. Ja myös sitä, kuinka jossain kunnassa on myönnetty koulu-laiselle, kasvuikäiselle, nopeasti kasvaviin jalkoihin vain yhdet kengät vuodessa. Toisessa kunnassa taas ei kenkiä ole ollekaan myönnetty, koska siellä päätöksen mukaan iso jalka ei ole vika tai vamma. Jos poikkeavan pituuden vuoksi jo kuuluisimme vammaislain piiriin, olisimme ongelminemme paremmassa asemassa saamaan palveluja.

Alla olevan lakitekstin on juristi tarkistanut. Hän sanoo, että jos omalääkäri on suositellut asiakaalle maksusitoumusta erikoiskokoisten kenkien hankintaan, mutta kunta ei silti halua niitä maksaa, niin asiasta voi nostaa hallintoriitajutun. Kielteisestä päätöksestä valitetaan sitten korkeimpaan oikeuteen. Olisi hyvä saada tällä tavoin aikaiseksi ns. ennakkopäätös, ja täten erikoiskoko tulisi määritellyksi palveluiden perusteena.

Joskus tapahtuu niin, että työsuojaimissa ei löydy riittäviä kokoja, ja henkilö irtisanotaan. Juristin neuvo: "Tällaisessa laittoman irtisanomisen / työsyrynnän tapauksessa voi yrittää saada apua työsuojelupiiriltä. Jos henkilö on ammatillisesti järjestäytynyt, voi ammattiliitto pal- kata lakimiehen.

Kolmas mahdollisuus on palkata oma asianajaja tai kääntyä yleisen oikeusaputoimiston puoleen. Juttua voisi ajaa laittomana irtisanomisena ja työsyryntänä työsuojelulain nojalla tai syrjintäjuttuna yhdenvertaisuuslain nojalla (syrjintä sairauden, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn takia.)

"Muu henkilöön liittyvä syy..." Tulkin- nanvarainen sanonta laissa. Pitäisi muut-

taa tuo sanonta esteettömälle selkokielelle. Hmmm...miten olisi...pituusvammainen.... kokosyrjintää...

Pidetäänpä puoliamme ja myös muistetaan iloita keväästä!

"Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kun lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä"(Suomen perustuslaki 195, 3. momentti.). Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kunta ei voi kaavamaiseen linjapäätökseen vedoten rajata palvelun määrää, jos käyttäjä pystyy osoittamaan, että hän yksilönä tarvitsee perustellusti enemmän.

Maija

Lakiasiaa

Terveystieteen palveluista ei yleensä ole valitusoikeutta. Asiakas voi kuitenkin käyttää kiertotietä: hän voi 1. nostaa hallintoriitajutun, 2. kannella tai 3. vaatia vahingonkorvauksia. Vastaanotolla kielteinen päätös saattaa jäädä helpostikin vain suullisen toteamisen varaan., mutta pitää muistaa vaatia päätös kirjallisena asian eteenpäinviemiseksi.

1. Hallintoriita pannaan vireille hallinto-oikeudessa. Jos kunta esimerkiksi on evännyt tietyt kuntoutuspalvelut, ja asianomainen sitten hankkii ne yksityisesti, hän voi hallintoriitaitse vaatia kuntaa maksamaan laskun.

2. Kantelun voi tehdä lääninhallitukselle, tai eduskunnan oikeusasiamiehelle. Kantelussa on se huono puoli, että vaikka ne johtaisivat asiakaalle myönteiseen lopputulokseen, päätökset eivät ole velvoittavia ja kunta voi jättää ne huomioonottamatta.

3. Vahingonkorvauksenne. Voidaan tehdä, jos muu ei auta. (Korkeimman oikeuden ennakkotapaus: KKO 1997:141 kunnan velvollisuudesta järjestää velvoitettyä työttömälle.) *Vahingonkorvauksenne laitetaan vireille käräjäoikeudessa.* Varoitus: Jos vahingonkorvauksenteen häviää, siitä voi aiheutua hävinneelle huomattavia kustannuksia.

Sosiaalipuolen ratkaisusta laki edellyttää aina kirjallista päätöstä esimerkiksi toimeentulotukiasioissa. *Niihin on olemassa valitustie: ensin hallinto-oikeus ja sitten mahdollisesti korkein oikeus.*

Kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia on kymmeniä. Niiden soveltamista voi vaatia oikeusistuimilta ja niiden rikkomuksesta voi **valittaa eduskunnan oikeusasiamiehelle.**

On mahdollista valittaa esimerkiksi **Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelle,** jonne voi tehdä yksilövalituksen. Se koh-

distuu aina valtioon, vaikka käytännössä olisikin vastapuolena kunta. Myös **YK:n ihmisoikeuskomiteaan** voi valittaa: Se käsittelee erityisesti syrjintää ja vähemmistösuojaa koskevia asioita. Molempiin edellä mainittuihin valittaminen edellyttää, että kansallinen valitustie on ensin käyty loppuun asti.

Laintulkinnan rajoja kannattaa etsiä rohkeasti ja hakea ennakkopäätöksiä myös perus- ja ihmisoikeuksien pohjalta.

Lähde IT-lehti 5/2001